

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TARİH - DR

(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
Osmanlı Şehirciliği I	TAR6025		3 + 0	7,5	Seçmeli
Birim Bölüm	Tarih - DR - Lisansüstü (Yüz yüze)				
Amaç	Bu ders, Osmanlı döneminde şehirlerin planlanması, mimarisi ve sosyal yapısını tarihsel bağlamda incelemeyi amaçlar. Osmanlı şehirlerinin ekonomik, kültürel ve politik işlevlerini ve bu şehirlerin imar politikalarını analiz eder. Ayrıca öğrencilerin Osmanlı şehircilik geleneğini anlamaları ve dönemin kentleşme süreçlerini eleştirel bir şekilde değerlendirmeleri hedeflenir.				
Ders İçeriği	Dersin başlangıcında Osmanlı şehirlerinin genel tarihsel gelişimi ele alınır. Osmanlı şehirlerinin kuruluş süreçleri ve coğrafi yayılımı incelenir. İstanbul'un Osmanlı başkenti olarak şehirleşme dinamikleri üzerinde durulur. Diğer önemli Osmanlı şehirleri (Bursa, Edirne, Konya, İzmir vb.) karşılaştırmalı olarak değerlendirilir. Osmanlı şehirlerinde mimari ve kentsel planlama ilkeleri tanıtılır. Camiler, medreseler, hamamlar ve külliyeler gibi kamusal yapılar incelenir. Şehirlerin sosyal yapısı; esnaf, loncalar ve farklı toplumsal gruplar irdelenir. Şehirde yönetim mekanizmaları ve belediye uygulamaları ele alınır. Osmanlı şehirlerinin su temini ve altyapı sistemleri tartışılır. Kentsel ekonomi ve ticaretin şehir yapısına etkileri analiz edilir. Vakıf sistemi ve şehirdeki sosyal hizmetlerin önemi vurgulanır. Şehirlerin savunma sistemleri ve sur yapıları değerlendirilir. Kentsel dönüşüm süreçleri ve Osmanlı şehirlerindeki değişim mekanizmaları incelenir. Kırsal alan ile şehir ilişkileri ve göç hareketleri ele alınır. Osmanlı şehirlerinde sanat ve kültür hayatı incelenir. Mimari üsluplar ve süsleme sanatlarının şehir silüetine etkileri araştırılır. Farklı dönemlerde Osmanlı şehirlerindeki planlama uygulamaları karşılaştırılır. Şehirdeki kadınların sosyal ve ekonomik rolleri tartışılır. Osmanlı'da ticaret yolları ve şehirlerarası ekonomik ilişkiler incelenir. Kentsel mekanda dini, etnik ve sosyal farklılıkların etkileri analiz edilir. Osmanlı şehirlerindeki eğitim kurumları ve entelektüel yaşam ele alınır. Ulaşım ve şehir içi hareketlilik konuları tartışılır. Osmanlı şehirlerinin imar politikaları ve devlet müdahaleleri incelenir. Kentsel yapıların korunması ve restorasyon faaliyetleri değerlendirilir. Osmanlı şehirlerindeki halkın günlük yaşamı ve sosyal pratikleri incelenir. Avrupa etkileri ve modernleşme süreçlerinin şehircilik üzerindeki etkisi tartışılır. Osmanlı şehir planlama ilkelerinin günümüz kentleşmesine etkileri araştırılır. Arkeolojik ve tarihi kaynakların Osmanlı şehirlerinin incelenmesindeki rolü vurgulanır. Ders kapsamında öğrencilerin belirli Osmanlı şehirleri üzerine proje ve sunum hazırlamaları teşvik edilir. Dersin sonunda Osmanlı şehircilik geleneğinin tarihsel önemi ve günümüzde bağlantıları değerlendirilir.				
Ders Veren	Prof. Dr. Refik ARIKAN				
Ders Kaynakları	KAYNAKLAR, Abdülkadir İnan – Türk Kültür Tarihi, Ahmed Cevdet Paşa – Tarih-i Cevdet, Ahmed Vefik Paşa – Eski İstanbul Hikâyeleri, Ahmet Cevdet Paşa – Kanun-ı Esasi Tarihi (şehir yönetimi bağlamında), Ahmet Refik Altınay – Eski İstanbul Hayatı, Ahmet Vefik Paşa – Tarih-i Osmanî, Ali Emiri Efendi – Osmanlı Tarihi, Âşıkpaşazâde – Tevârih-i Âl-i Osman, Cemaleddin Afgani – Osmanlı Tarihi, Cevdet Paşa – Tarih-i Cevdet, Eliya Çelebi – Seyahatnâme, Fazlî Paşa – Tevârih-i Al-i Osman, Halil İnalçık – Şehir ve Toplum, Halil Sahillioğlu – Osmanlı Kültür ve Medeniyeti, Hoca Sadeddin Efendi – Tâcü't-Tevârih, İbn Kemal – Tevârih-i Âl-i Osman, Hoca Sadeddin Efendi – Tâcü't-Tevârih, İbn Kemal – Tevârih-i Âl-i Osman, İbrahim Peçevi – Tarih-i Peçevi, İdris-i Bitlisi – Heşt Behişt, İsmail Hakkı Uzunçarşılı – Osmanlı Devleti'nin İmar ve İskan Politikaları, İsmail Hakkı Uzunçarşılı – Osmanlı Medeniyeti, İsmail Hakkı Uzunçarşılı – Osmanlı Şehirleri, İsmail Hakkı Uzunçarşılı – Osmanlı Tarihi, İzzet Molla – Tarih-i Ebu'l-Feth, Katib Çelebi – Cihannüma, Katibzade Nazım – Tarih-i Osmanî, Katip Çelebi – Mizanü'l-Hakk fî İhtiyari'l-Ehakk, Kemalpaşazâde – Tevârih-i Âl-i Osman, Matrakçı Nasuh – Tarih-i Matrakçı Nasuh, Mehmed Fuad Köprülü – Osmanlı Tarihi, Mustafa Âlî – Kühû'l-Ahbâr, Münif Paşa – Tarih-i Osmanî, Naima – Tarih-i Naima, Namik Kemal – Tarih-i Osmanî, Neşrî – Kitâb-ı Cihannümâ, Piri Mehmed Paşa – Tevârih-i Al-i Osman, Rıza Vefik Bölükbaşı – Hatıralar (dönem şehir hayatı anlatımları), Samiha Ayverdi – Osmanlı Hayatı, Seyyid Hüseyin Vehbi – Tarih-i Osmanî, Şemseddin Sami – Kamus-ı Türkî (dönem kültür ve şehircilik terimleri açısından), Şükrullah – Behcetü't-Tevârih, Şükrü Paşa – Osmanlı Tarihi, Tursun Bey – Tarih-i Ebu'l-Feth, Ziya Paşa – Tarih-i Osmanî, ÇALIŞMA ESERLERİ, Ahmet Demir – Osmanlı Kent Tarihi, Ahmet Refik Altınay – Eski İstanbul Hayatı, Ahmet Şimşirgil – Osmanlı Şehir ve Kültür Tarihi, Ahmet Yaşar Ocak – Osmanlı Sosyal Tarihinde Kent, Ali Artan – Osmanlı'da Şehir ve Toplum, Aysel Yıldız – Osmanlı'da Kentsel Planlama, Bedia Akarsu – Osmanlı Kentlerinde Mimari, Emel Esin – Osmanlı Mimarlık Tarihi, Ersin Uluçay – Osmanlı Kentsel Yapısı, Feridun Emecen – Osmanlı Tarihinde Şehircilik, Fikret Yılmaz – Osmanlı Şehirciliği ve Toplumsal Yapı, Fuat Köprülü – Türk Kültür Tarihi, Hakkı Dursun Yıldız – Osmanlı Şehirleri, Halil İnalçık – Osmanlı Devletinde Şehircilik, Halil İnalçık – Osmanlı'da İmar ve İskan Politikaları, Halil İnalçık – Şehir ve Toplum, İlber Ortaylı – Osmanlı'da Kentleşme ve Şehircilik, İsmail Hakkı Uzunçarşılı – Osmanlı İmar Politikaları, Kemal Çiçek – Osmanlı Şehirleri ve Toplum, Mehmet Çelik – Osmanlı Şehirciliğinde Yenilik, Mehmet Doğan – Osmanlı Dönemi Şehircilik, Mehmet Önal – Osmanlı Şehirlerinde Günlük Yaşam, Murat Belge – İstanbul'da Kent Kültürü, Mustafa Çağatay – Osmanlı'da Şehirleşme, Nermin Akyürek – Osmanlı'da Şehircilik ve Mimarlık, Nurdan Gürbilek – Osmanlı Kültür Tarihi, Nurettin Ardic – Osmanlı Şehirciliği ve Kentsel Kültür, Nurhan Atasoy – Osmanlı Sanatı ve Şehirciliği, Sema Oruç – Osmanlı Şehirlerinde Mimari, Serpil Bağcı – Osmanlı Kentlerinde Sosyal Hayat, Sevgi Sibel Gürel – Osmanlı'da Şehir ve Mimari, Suat Yalaz – Osmanlı Şehirciliği, Şaban Tiryaki – Osmanlı Döneminde Kentleşme, Şerif Mardin – Osmanlı Toplumunda Kentleşme, Yavuz Selim Kıran – Osmanlı Şehir Tarihi, Zeynep İnankur – Osmanlı Mimarlık Tarihi				

Hafta	Konu
1	Derse Giriş: Osmanlı şehirlerinin tarihsel gelişimi ve temel kavramlar.
2	Osmanlı öncesi şehircilik ve Osmanlı'nın ilk şehirleşme örnekleri.
3	İstanbul'un Osmanlı başkenti olarak gelişimi ve kentsel dönüşümü.
4	Diğer önemli Osmanlı şehirleri: Bursa, Edirne, Konya örnekleri.
5	Osmanlı şehirlerinde kentsel planlama ilkeleri ve mimari anlayış.
6	Külliye mimarisi ve kamusal yapılar: camiler, medreseler, hamamlar.
7	Esnaf ve loncaların şehir yaşamındaki sosyal ve ekonomik rolleri.
8	Ara Sınav
9	Şehir yönetimi, imar faaliyetleri ve belediye uygulamaları.
10	Altyapı sistemleri: su temini, kanalizasyon ve yollar.
11	Şehir savunma sistemleri ve surlar.
12	Kırsal ve kentsel ilişkiler, göç hareketleri ve demografik değişimler.
13	Şehirde kültür, sanat ve günlük yaşam.
14	Osmanlı şehirlerinde kadınların sosyal ve ekonomik rolleri.
15	Avrupa etkileri, modernleşme ve şehircilikte dönüşüm.
16	Yarıyıl Sonu Sınavı

Ders İş Yüğü	Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayısı
Dinleme ve anlamlandırma	Ders	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Tartışmalı Ders	14	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Özel Destek / Yapısal Örnekler	14	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Rol Yapma / Drama	14	2
Önceden planlanmış özel beceriler	Problem Çözme	14	2
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme, takım çalışması	Beyin Fırtınası	6	1
Ara Sınav 1		1	1
Kısa Sınav 1		1	1
Final		1	1
Ders İş Yüğü:		191	
AKTS (Ders İş Yüğü / 25.5):		7,49	

Program Çıktıları	
1	Lisansüstü eğitim öğrencisi, olayları değerlendirirken çeşitli tahlil ve tespitler yaparak, tarihi hadiselerle daha derinlemesine vakıf olunabileceğini bilir
2	Sosyal bilimlerin sağladığı modern araştırma yöntemlerini uygulayarak çeşitli alanlarda özgün araştırmalar yapabilir. Bu araştırmalarında ana kaynaklara ulaşp bunların sağladığı bilgileri değerlendirebilir
3	Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikte bir çalışma olup olmadığı tayin edebilir .
4	Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiğı bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder
5	Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir
6	Sahasıyla ilgili çalışmaları yetkin bir şekilde ve inisiyatif kullanarak yapabilir.
7	Araştırmaları esnasında karşılaşılabileceğı engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.
8	Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan bunlara sadık kalır
9	Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur
10	Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar
11	Ülkenin kültürel, medeni ve milli varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır
12	Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki hem de insani anlamda güçlü tutar
13	Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir
14	Tarih metodolojisini kullanarak eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)

Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
Osmanlı şehirlerinin tarihsel gelişim süreçlerini ve şehircilik anlayışını analiz edebilir.	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5
Osmanlı şehirlerindeki mimari, sosyal ve ekonomik yapıları detaylı olarak değerlendirebilir.	4	5	4	5	4	5	4	5	3	4	3	4	3	4
Kentsel planlama, imar politikaları ve altyapı sistemlerinin Osmanlı'daki uygulamalarını açıklayabilir.	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	5	3	5	3
Osmanlı şehirlerindeki toplumsal gruplar, loncalar ve esnaf teşkilatlarının işleyişini inceleyebilir.	5	3	5	3	5	3	5	3	5	3	5	3	5	3
Osmanlı şehirciliği üzerine akademik araştırma yaparak eleştirel ve özgün değerlendirmeler geliştirebilir.	5	3	4	3	4	3	4	3	4	5	4	5	4	5
Ortalama Değer	4,2	4	4	4	4	4	4	4	3,8	4,2	4,2	4	4,2	4

<https://ebs.bilecik.edu.tr/pdf/dersbilgigetir/439687>